

Keskkonnaministri määruse
„Püsielupaikade kaitse alla võtmise ja kaitse-eeskirja kehtestamisega seotud
keskkonnaministri määruse muutmise” eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Käesoleva määruse koostamise eesmärk on Avaste looduskaitseala moodustamise tõttu kaitstava loodusobjekti tüübi ja seal kehtivate piirangute muutmise. Avaste looduskaitseala territooriumil asuv püsielupaik liidetakse terves ulatuses Avaste looduskaitsealaga ja kogu alal kehtestatakse ühtne kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega tunnistatakse kehtetuks looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasolevate kaitstavate loodusobjektide piirid ja kaitsekord. Kaitstavad alad arvatakse Avaste looduskaitsealasse, et paremini tagada Tuhu-Kesu linnuala eesmärkideks olevate linnuliikide kaitse ja säilimine ning Avaste loodusala eesmärkideks olevate elupaigatüüpide kaitse ja säilitamine.

Keskkonnaministri määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Katrin Aavik (tel 447 7386, e-post katrin.aavik@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee), eksperdihinnangu Avaste looduskaitseala moodustamisele on andnud Eerik Leibak, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu

Vastavalt looduskaitseaduse § 10 lõikele 2 on keskkonnaminister 21. juuli 2010. a määrusega nr 33 „Merikotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” võtnud kaitse alla Avaste merikotka püsielupaiga Rapla maakonnas Vigala vallas Kojastu külas. Nimetatud püsielupaik arvatakse Avaste looduskaitsealasse. Kaitstava loodusobjekti tüüp muutub ja seetõttu on vajalik muuta keskkonnaministri 21. juuli 2010. a määrust nr 33 ning tunnistada kehtetuks selle § 2 lõige 5 ning lisas esitatud Avaste püsielupaiga kaart, et välistada topelt kaitsekorda.

Nimetatud määruse viidatud sätted tunnistatakse pärast Avaste looduskaitseala moodustamist kehtetuks ja püsielupaiga maa-ala liidetakse Avaste looduskaitsealaga. Avaste looduskaitseala moodustatakse kõrge loodusväärtusega märgalade, metsakoosluste, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitseks. Püsielupaiga maa-ala on osa terviklikust loodusväärtuste kompleksist, mistõttu on otstarbekas see kaitsealaga liita. Püsielupaiga territoorium on määratud sihtkaitsevööndisse, kus kehtestatakse püsielupaigas elavate liikide ja nende elupaikade säilimiseks ja kaitseks piisav kaitsekord. Püsielupaiga sihtkaitsevööndisse määramisel on arvestatud varasema püsielupaiga sihtkaitsevööndi piiriga (varem püsielupaiga sihtkaitsevööndisse kuulunud alad jäävad sihtkaitsevööndisse ka pärast Avaste looduskaitseala moodustamist). Avaste looduskaitsealal loodav Kojastu sihtkaitsevöönd on moodustatud olemasoleva püsielupaiga sihtkaitsevööndi piiri arvestades. Kaitsekorra kehtestamisel on arvestatud püsielupaikade kohta käivate piirangutega, mistõttu kaitsekord ei muutu.

3. Maaomanike seisukohad

Avaste looduskaitseala kaitse-eeskirja avalikustamine toimus 6. maist kuni 25. maini 2015. Samal ajavahemikul toimus ka avalik väljapanek Keskkonnaameti Pärnu ja Rapla kontoris ning Vigala, Halinga ja Koonga Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja menetlemise algatamise kohta ilmus 5. mail 2015. aastal üleriigilise levikuga ajalehes Pärnu Postimees, 6. mail 2015. aastal ajalehtedes Raplamaa Sõnumid ja Eesti Päevaleht ning 29. aprillil 2015. aastal väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kaitse-eeskirja eelnõuga sai tutvuda ka Keskkonnaameti veebilehel.

Looduskaitseeaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva 37 kinnisasja 35 eramaaomanikule, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Pärnu ja Rapla Maavalitsusele ning Vigala, Halinga ja Koonga Vallavalitsusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. 15. juunil 2015. aastal toimus Kivi-Vigala rahvamajas kaitse-eeskirja avalik arutelu, millest võttis osa kaheksa inimest.

Püsielupaikade määruse muutmise kohta vastuväiteid ega ettepanekuid ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 29 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Avaste loodusala, mis hõlmab Avaste looduskaitseala. Seetõttu tuleb Avaste looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Avaste loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. a rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2014) 9092 all), ELT L 18, 23.01.2015, lk 485–695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi nr 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid kasutusele vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Avaste looduskaitsealal on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitme linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi kaitse. Kaitseala moodustab Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunkti 60 kohaselt osa Tuhu-Kesu linnualast.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Kuna püsielupaiga territoorium arvatakse looduskaitseala koosseisu ja jääb riikliku kaitse alla, siis puudub määruse jõustumisel oluline mõju loodus- ja elukeskkonnale, rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele või nende eelarvetele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks teistele ministriumidele koos Avaste looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõuga eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministriumid kooskõlastasid eelnõu märkusteta.